

KORESPONDENCIJA HUBERTA PETTANA POHRANJENA U ZBIRCI MUZIKALIJA I AUDIOMATERIJALA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

LUCIJA BODIĆ

*Pazinska 47
10000 ZAGREB*

UDK/UDC: 78.072(044) Pettan

Stručni članak/Expert Paper
Primljeno/Received: 13. 10. 2012.
Prihvaćeno/Accepted: 16. 9. 2013.

TEREZA ŠPRALJA

*Julija Klovića 15
23000 ZADAR*

Nacrtak

Korespondencija Huberta Pettana čuva se unutar Zbirke muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Preko tisuću jedinica grupirano je prema sadržaju na privatnu i službenu korespondenciju, pozivnice i programe, božićne, novogodišnje, uskršnje i rođendanske čestitke, razglednice, osmrtnice, reklame, na korespondenciju namijenjenu drugim ukućanima te grupu raznog sadržaja (pod nazivom Miscellanea).

Korespondencije mogu činiti bogat izvor informacija o primatelju i/ili pošiljatelju. Često su to informacije o privatnim životima važnih pojedinaca, no korespondencija Huberta Pettana otkriva i više. Njegov sakupljački duh čini ovu zbirku pisama izvorom podataka o glazbenim zbivanjima, ličnostima i ustanovama njegova vremena. Kako ovakvih infor-

macija najviše sadrže skupine službene korespondencije te pozivnica i programa, upravo su one detaljno popisane. Ipak, vjerujemo kako jedinice drugih skupina također sadrže vrijedne podatke, kako o samom pošiljatelju tako i o koječemu drugom.

Ključne riječi: Hubert Pettan, Zbirka muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, korespondencija, izvor, službena korespondencija, pozivnice, programi

Key words: Hubert Pettan, Music Collection of the National and University Library of Zagreb, correspondence, source, formal correspondence, invitations, programmes

Uvod

Hubert Pettan se istakao kao povjesničar glazbe, ali i kroničar vremena. Povodom proslave 100. godišnjice njegova rođenja u organizaciji Hrvatskoga

muzikološkog društva obradile smo dio njegove ostavštine.¹ Od neobrađene građe iz Zbirke muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice (NSK) izabrale smo korespondenciju. S jedne strane smatrale smo kako je samo popisivanje ovakve građe u najmanju ruku poučno za studenta, te da s obzirom na količinu materijala najvjerojatnije sadrži brojne zanimljive informacije, kako o samome stvaratelju ostavštine, tako i drugim glazbenicima njegovog doba. S druge strane, sistematizacija građe olakšat će posao budućim muzikolozima prilikom istraživanja raznih područja (poput istraživanja Pettanove biografije, djelovanja Hrvatskog društva skladatelja i sličnog).

Artikulacija materijala i popisivanje

Količina Pettanove korespondencije je obilna, a ujedno i vrlo dobro očuvana. Zbog opširnosti zbirke i ograničenosti našeg vremena, nakon grupiranja čitave korespondencije, detaljno su popisane samo prve dvije skupine: službena korespondencija te pozivnice i programi. One su većinom službenog karaktera pa tako sadrže informacije ne samo o Pettanovom radu već i o glazbenim zbivanjima njegova vremena te ustanovama s kojima je surađivao. Pettanova pedantnost i razvrstavanje pisama, razglednica i čestitki u zasebne kuverte po godištima (s rijetkim iznimkama) olakšala nam je posao. Mnoge kuverte su upravo zbog Pettanove pedantnosti imale zapis prezimena pošiljatelja ili naznačen datum odgovora.

Zbog široke obuhvatnosti građe odlučile smo se na podjele koje olakšavaju muzikološka istraživanja. Tako smo najprije građu podijelile u sljedeće grupe:

- I. Službena korespondencija
- II. Pozivnice i programi
- III. Privatna korespondencija
- IV. Božićne i novogodišnje čestitke
- V. Uskršnje čestitke
- VI. Rođendanske čestitke
- VII. Razglednice
- VIII. Osmrtnice
- IX. Reklame
- X. Korespondencija namijenjena drugim ukućanima obitelji Pettan (majci Slavi, ženi Jagodi i sinu Svaniboru)
- XI. Miscellanea

¹ U obliku seminara za izborni kolegij Arhivistike na Muzičkoj akademiji u Zagrebu pod mentorstvom izv. prof. Vjere Katalinić.

Uz takve podjele treba objasniti neke stavke:

1. Grupa pod nazivom *Osmrtnice* uključuje obavijesti o smrtima, zahvale na izraženim sućutima te veliku kolekciju izraza sućuti upućenih obitelji Pettan nakon smrti Huberta Pettana.
2. Božićne, novogodišnje, uskršnje i rođendanske čestitke su velikim dijelom privatne, no neke od njih uputile su institucije u kojima je Pettan djelovao i surađivao, te kolege glazbenici, što je samo po sebi zanimljivo zbog odnosa koje je održavao s ljudima unutar struke.
3. Reklame (kao i programi i pozivnice) ukazuju na Pettanovo široko područje interesa te kretanje unutar određenih kulturnih krugova.

Prilikom kategoriziranja odlučile smo napraviti sljedeće rubrike opisa:

- A) Datum
- B) Mjesto slanja
- C) Primatelj (odnosno titula kojom je oslovljen Hubert Pettan)
- D) Ime pošiljatelja i eventualno institucije uz koju je bio vezan te njegove uloge unutar nje
- E) Imena koja se spominju u pismu
- F) Kratak opis sadržaja
- G) Vrsta materijala (pismo/rukopis, pismo/strojopis, brzojav, dopisnica, razglednica, brošura, prospekt, čestitka, fotokopija, program itd.)
- H) Napomene
- I) Rubrike u kojima je jedinica obrađena²

Pod rubriku H stavljale smo:

1. nedostatke, nepostojanje kuverte ili određenog podatka
2. priloge, programe, pozivnice, brošure, prospekte, ulaznice, čestitke itd.
3. rukom nadopisane dijelove pisma (u slučaju pisma ispisanog na pisaćem stroju)
4. rukom nadopisane Pettanove komentare.

U dogovoru s voditeljicom Zbirke muzikalija i audiomaterijala NSK, Tatjanom Mihalić, nismo stavljale signature, već samo kronološki posložile jedinice kako ne bismo oštetile građu.

² Kako su se s pojedinim, bilo službenim, bilo privatnim, pismima u kuverti nalazili i programi ili pozivnice, bilo ih je nemoguće razdvojiti ili ograničiti na jednu skupinu naše podjele. Tako su ovakvi primjerci obrađeni unutar dvije skupine, pri čemu je pod rubrikom I naznačena druga skupina/skupine u kojoj je jedinica popisana.

Brojčano gledavši zbirka sadrži sljedeće:

- I. Službena korespondencija (1961-1987):
  - a) 132 pisma
  - b) 3 brzojava
  - c) 17 dopisnica
  - d) 5 prospekata
  - e) 8 okružnica Rudolfa Matza³
- II. Pozivnice i programi (1971-1981):
  - a) 49 pozivnica
  - b) 37 programa
- III. Privatna korespondencija:
  - a) 54 pisma
  - b) 1 čestitka
  - c) 3 telegrama
  - d) 63 dopisnice
- IV. Božićne i novogodišnje čestitke
  - a) 237 čestitaka
- V. Uskršnje čestitke
  - a) 83 tiskane čestitke
  - b) 2 dopisnice
- VI. Rodendanske čestitke
  - a) 57 čestitaka
  - b) 39 brzojava⁴
- VII. Razglednice — 163 komada
- VIII. Osmrtnice
  - a) 27 osmrtnica i 2 brzojava koji obavješćuju o smrti
  - b) 81 izraz sućuti upućenih obitelji Pettan
  - c) popis imena i telefona osoba kojima je bilo potrebno uputiti zahvale za izražavanje sućuti nakon smrti Huberta Pettana

³ Rudolf Matz je krajem svake godine slao jednu okružnicu (službeno pismo upućeno većem broju prijatelja i suradnika) koja je, uz biografske podatke, sadržavala Matzov osobni osvrt na glazbena zbivanja te godine.

⁴ Najveći broj čestitaka upućen je povodom obljetnica, tj. za 60. i 70. rođendan (1972. i 1982. godine)

- IX. Reklame — 38 komada
- X. Korespondencija namijenjena drugim ukućanima obitelji Pettan
- a) majci Slavi (2 pisma, 1 osmrtnica, 2 dopisnice)
  - b) supruzi Jagodi (3 pisma, 1 čestitka, 1 dopisnica)
  - c) sinu Svaniboru (5 pisama, 1 razglednica, 2 dopisnice)
- XI. Miscellanea
- a) Pismo čiji je primalac Vinko Žganec, a pošiljatelj Dr. Friedrich Körner (*Institut für Musikfolklore*) 16.12.1966.
  - b) [Pettanova?] skica i pismo dr. Branku Hećimoviću, voditelju odsjeka za teatrologiju HAZU (9. 1. 1984, Zagreb)
  - c) Kuponi, putne karte, računi, posjetnice, crteži, popisi, novinski članci
  - d) Razglednica (nepoznatog pošiljatelja) za Katarinu Pettan
  - e) Prazne kuverte

Prilikom istraživanja i popisivanja naišle smo na probleme koje smo riješile na sljedeće načine:

1. Kako je sva korespondencija (osim X. i XI. grupe) naslovljena na Huberta Pettana, odlučile smo u rubriku *primatelja* zbog zanimljive raznolikosti titula stavljati titule kojima je bio oslovljen. Također, ako je ime krivo napisano, tako smo ga ostavljale (npr. Petan, Herbert i sl.).
2. Kako su brojna pisma (pogotovo ona Hrvatskog društva skladatelja) bila bez kuverte, pretpostavile smo da su naslovljene na Huberta Pettana. U tome slučaju smo njegovo ime kao ime primaoca stavljali u uglate zagrade.
3. U slučaju nečitko napisanog imena pokraj naše pretpostavke imena u zagradu smo stavile upitnik.
4. U slučaju loše otisnutog poštanskog žiga te time i nemogućnosti očitavanja točnog datuma ili nedostatka dana i mjeseca, ali zapisane godine, u popis smo stavile godinu ili mjesec i godinu bez nadnevka.
5. U slučaju da su određene pošiljke poslane istoga datuma, poredale smo ih abecednim redom imena grada.
6. U slučaju da je pismo sadržavalo popise ili programe s više od 6 imena drugih glazbenih ličnosti, nakon prvih 6 imena napisale bismo *itd.* zbog preglednosti kataloga.

I. Službena korespondencija

Kao najbrojnija skupina, službena korespondencija omogućuje daljnju podpodjelu. Tako bi se mogla podijeliti na pisma dobivena od institucija i od pojedinaca. Među pismima institucija najbrojnija su ona Društva hrvatskih

skladatelja (DHS, danas: Hrvatsko društvo skladatelja), slijede ona Prosvjetnog sabora Hrvatske; a zatim postoji manji broj pisama, npr. Instituta za crkvenu glazbu i sl. Pisma pojedinaca također je moguće podijeliti na ona studenata i učenika, u kojima se većinom nalaze molbe ili dogovori za izlaske na ispit, te ona kolega glazbenika. Među posljednjom podgrupom nalaze se i pisma koja je bilo teško kategorizirati kao privatna ili službena, pa bi se mogla smatrati mješovitima. Neka su isključivo službena, poput pisama Josipa, u kojima zahvaljuje na primljenim knjigama ili moli za članke povodom određenog simpozija. No, velik broj pisama otkriva Pettanov privatni odnos s nizom glazbenika. Tako npr. korespondencija između Pettana i Mladena Pozajića otkriva razvoj odnosa od kolegijalnog, službenog do privatnog. Sličan slučaj je i s pismima Đure Kuntarića.⁵ Najranija pisma svode se na razmjenu glazbenih informacija, traženje pomoći prilikom izrade stručnih djela, zahvala na navedenom ili planiranje zajedničkih glazbeno-muzikološko-izdavačkih projekata (poput stvaranja zbirke zvorske glazbe Južnih Slavena, koju Pettan dogovara s Pozajićem). No posljednja pisma otkrivaju privatniji odnos te sadrže manje stručnih informacija. Ipak, s obzirom na to da je riječ o pismima kojih je pošiljatelj osoba iz iste struke, odlučile smo obraditi ih unutar grupe službenih pisama, kako bismo olakšale rad mogućim budućim istraživačima biografskih podataka jednog ili drugog glazbenika. Također postoje pisma koja bi se svojim sadržajem bolje uklopila unutar kategorije privatnih pisama, no zbog određenog stručnog priloga smještena su u kategoriju službenih (npr. pismo stanovitog Fereka datirano 17. 5. 1981, uz koje je u kuverti bio izrezan članak iz argentinskih novina o tamošnjem nastupu *Zagrebačkih solista*).

Brojna službena pisma sadrže uz informacije o glazbenim zbivanjima i programe. Ona su obrađena unutar dvije grupe — unutar skupine službenih pisama i skupine s programima i pozivnicama.

Određena pisma koja bi se možda mogla svrstati u službena, ali nisu ni na koji način vezana uz struku ili Pettanov rad, smještena su u privatna pisma (npr. pismo o povratu preplaćene stanarine 17. 5. 1971).

Brzjave, čiji su tekstovni sadržaji oskudni i kratki, bilo je često teško kategorizirati kao privatne ili službene. Manji broj brzjava koji se nalaze u grupi službenih pisama ovdje je smješten zbog pošiljatelja (koji je u tom slučaju ličnost iz glazbenog kulturnog kruga) ili zbog službenog sadržaja (poput onog stanovite Ivane o izvedbi Pettanove skladbe na radiju).

II. Pozivnice i programi

Drugi dio službene korespondencije odnosi se na programe i pozivnice koje je Pettan primao od istih institucija koje nalazimo unutar I. skupine. Nekolicina

⁵ Odvjetnik i publicist Đuro Kuntarić (1893-1983) uz ostalo je pisao biografske studije i članke o kulturnim ličnostima svoga rodnog grada, Požege.

pošiljatelja bili su pojedinci poput Eve i Jože Požgaja, Mire Končić-Mracsek ili Antuna Petrušića.

Osim pozivnica i koncertnih programa, velik broj programa-obavijesti Pettan je primao od Austrijskog kulturnog instituta, a jednom prilikom, povodom dolaska austrijskog ministra i konzula, Pettan je pozvan i na domjenak. Koliko je bio povezan s tom institucijom (današnjim Austrijskim kulturnim forumom) treba tek otkriti. Iz materijala se naslućuje kako je ta institucija bila vrlo aktivna te surađivala s brojnim hrvatskim umjetničkim krugovima (Muzički salon SC-a, Zagrebačka filharmonija i dr.). Od festivalskih programa nalazimo one MBZ-a, Jugoslavenske muzičke Tribine u Opatiji, »Ohridskog leta« te *International Gaudeamus Music Week*-a iz Nizozemske. Kao član Društva hrvatskih skladatelja redovito je primao pozivnice za koncerte i za sudjelovanje na raspravama, a Društvo književnika Hrvatske (danas: Društvo hrvatskih književnika) pozivalo ga je na književne večeri. Unutar građe nalazimo pozivnice Samoborskog muzeja te Kulturnog Centra Karlovac.

Zaključak

Prilikom istraživanja Pettanove ostavštine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici smatrale smo kako je informacijama bogat dio neobrađena korespondencija. Iako građa sadrži veliki broj jedinica (ukupno 1122), tek manji broj njih (i to onaj svrstan pod I. i II. grupu) tiče se struke, dok je preostali dio građe privatnog značaja. Upravo zbog vezanosti uz struku odlučile smo popisati prve dvije spomenute grupe. Jedinice unutar njih pružaju nam informacije kako o samome Pettanu tako i o drugim glazbenim ličnostima njegova vremena. Službena pisma učenika i studenata omogućuju nam praćenje Pettanova pedagoškog rada, ali i funkcioniranja glazbenih obrazovnih ustanova poput Pedagoške akademije ili Glazbene škole Vatroslava Lisinskog. Spomenuta poluprivatna-poluslužbena (tzv. mješovita) pisma, koja je Pettan razmjenjivao s kolegama glazbenicima (poput Mladena Pozajića ili Đure Kuntarića), karakteriziraju Pettana kao uvažena poznavatelja povijesti glazbe i susretljiva korespondenta, te također omogućuju i praćenje njegove spisateljske djelatnosti. Velik broj pisama i programa mogu pomoći prilikom istraživanja institucija koje su djelovale u to vrijeme ili još uvijek djeluju (Hrvatsko društvo skladatelja, Hrvatski glazbeni zavod i sl.). Također, programi omogućuju praćenje kulturnog (i to ne samo glazbenog) života u Zagrebu, ali i drugim gradovima na prostoru bivše Jugoslavije (npr. programi festivala »Ohridsko leto« za 1971. i 1972. godinu, ili programi koncerata održanih na sarajevskoj Muzičkoj akademiji što mu ih M. Pozajić šalje 1971. godine). Nakon našeg preliminarnog pregleda tek treba utvrditi korisnost ostalih skupina. Vjerujemo da se detaljnijim istraživanjem preostalih skupina mogu ustanoviti dodatni korisni podatci o glazbenicima i glazbenim zbivanjima prošlog stoljeća.

PRILOZI

Popis kratica i naziva institucija u prvim dvjema skupinama

DHG	— Dani hrvatske glazbe
DHS	— Društvo hrvatskih skladatelja (danas: Hrvatsko društvo skladatelja)
DKH	— Društvo književnika Hrvatske (danas: Društvo hrvatskih književnika)
DSH	— Društvo skladatelja Hrvatske (danas: Hrvatsko društvo skladatelja)
HGZ	— Hrvatski glazbeni zavod
HNK	— Hrvatsko narodno kazalište
JAZU	— Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti (danas: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, HAZU)
JUGOART,	radna organizacija za kulturnu i izdavačku djelatnost
MBZ	— Muzički biennale Zagreb
<i>Poštara,</i>	filatelističko društvo, Zagreb
SAKOJ	— Savez kompozitora Jugoslavije
SUBNOR	— Savez udruženja boraca narodno-oslobodilačkog rata
UKH	— Udruženje kompozitora Hrvatske (danas: Hrvatsko društvo skladatelja)
UMP	— Udruženje muzičkih pedagoga—[Hrvatske] (danas: Hrvatsko društvo glazbenih i plesnih pedagoga)
	<i>Who's Who in the World</i> , Internacionalni biografski centar

Kazalo imena individualnih pošiljatelja pisama u prve dvije skupine

ANDREIS, Josip (6)

ANONYMUS (5)

BAUER, Tatjana (2)

BOŠKOVIĆ, Ivan (1)

CURL, Ivan (7)

CVETKO, Dragotin (3)

DEMARIN (1)

DOLORES, Branimir (1)

FEREK, M. (1)

FURIĆ, Ivo (5)

GLIGO, Nikša (1)

HRESTAK, Siniša (1)

Ivana (1)

JELAČIĆ, Božena (1)

KARNER, Ingrid (1)
KOLARIČEVA, Marija (1)
KONČIĆ-MARCSEK, Mira (5)
KOSTIĆ, Vojislav (2)
KUNTARIĆ, Đuro (5)

LOGAR, Mihovil (1)

MANASTERIOTTI, V[išnjaj] (1)
MARJANOVIĆ, Lazar (1)
MARKOVIĆ, Adalbert (3)
MATZ, Rudolf (9)
MILANOVIĆ, Andjelko (2)

PAVLIŠIĆ, Josip (1)
PERATONER, E[rvin] (1)
PETRUŠIĆ, Antun i Štefica (1)
PIBERNIK, Zlatko (6)
PILIŠ, Heda (1)
POMYKALO, Ferdo (1)
POZAJIĆ, Mladen (11)
POŽGAJ, Eva i Joža (1)
PRELČEC, Zvonimir (1)
PUŽEVSKI, Valentin (1)

RADIVOJEVIĆ, Aleksandar (1)
RAJH, Ivanka (1)
RUŽIĆ, Stanica (1)
RUŽIĆ, Viktor (1)

SELETKOVIĆ, Janja (1)
SERBAN, Nadia (1)
SIMIĆ, M. (1)
STAHULJAK, Dubravko (1)
SUPIČIĆ, Ivan (3)
SVETIĆ, Ivan (2)

ŠABAN, Ladislav (2)
ŠERFEZI, Ana (1)
ŠENTIJA, Josip (1)
ŠLIK, M[iroslav] (1)

TERZIĆ, P. (1)

TROŠČAN, Zdravko (1)

VADIĆ, D. (1)

VIDOŠIĆ, Tihomir i Štefica (1)

Vlado (1)

ZUBER, Marijan (1)

ZORIĆ, Blaženka (1)

ŽUPANČIĆ, Igor (1)

ŽUPANOVIĆ, Lovro (1)

Kazalo imena institucija i udruga pošiljatelja u prve dvije skupine

Austrijski kulturni institut (20)

Centar, društveni dom (3)

Centar za kulturu i informacije Zagreba (3)

Croatia Concert (3)

Društvo Hrvatskih skladatelja/ Udruga kompozitora Hrvatske (51)

Društvo književnika Hrvatske (3)

Hrvatski glazbeni zavod (2)

Hrvatsko književno društvo Sv. Ćirila i Metoda (1)

Hrvatsko narodno kazalište (3)

Institut za crkvenu glazbu (2)

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti (3)

Kajkavske popevke, organizacijski odbor festivala (1)

Komisija za štampanje DHS-a (1)

Koncertna direkcija Zagreb (1)

Kulturni centar Karlovac (1)

Muzej za umjetnost i obrt (2)

Muzika, redakcija časopisa (1)

Naša djeca (društvo) (1)

Odbor za proslavu 100 godišnjice rođenja Blagoja Berse (1)

Ohridsko leto (2)

Osnovna škola *Krajiška* (1)

Pedagoška akademija u Zagrebu (1)

- Poštari* (1)
Povijesni muzej Hrvatske (1)
Predsjednik Skupštine grada Zagreba (2)
Prosvjetni sabor Hrvatske — Odbor za kulturu (1)
- Radničko i narodno sveučilište Moša Pijade (1)
- Samoborski muzej (3)
Samoupravna interesna zajednica odgoja i obrazovanja općine (1)
Slavonija '75, glazbeni festival (1)
Susret harmonikaških orkestara i solista (1)
- Udruženje muzičkih pedagoga Hrvatske (1)
- Vatroslav Lisinski*, glazbena škola (1)
- Who's Who in the World* (2)
- Zagrebačka filharmonija (4)

Summary

HUBERT PETTAN'S CORRESPONDENCE FROM THE MUSIC COLLECTION OF THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY OF ZAGREB

Hubert Pettan's correspondence is kept in the Music Collection of the National and University Library of Zagreb. Over a thousand letters have been classified according to their contents into groups of private and formal (business) letters, invitations and programmes, Christmas, New Year's, Easter and birthday greeting cards, postcards, obituaries, commercials, correspondence intended for other members of the household and a group of diverse content (under Miscellanea).

Correspondence may present an exuberant source of information about the sender and/or receiver. Most frequently, these are private facts about the life of an important individual, but Hubert Pettan's correspondence reveals more. His collecting spirit makes this collection the data source for the musical events, individuals and institutions of his time. Since the majority of this information has been found in the business group of correspondence as well, as in the one that contains programmes and invitations, it has been thoroughly examined. Nevertheless, we believe that items of other groups carry information about the receiver together with other valuable data.

